

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 679/2023
04.04.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Јасмине Стаменковић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Општа земљорадничка задруга „Беље“ Јабука, Панчево, чији је пуномоћник Драгољуб Ђорђевић, адвокат у ..., против туженог Пољопривредно предузеће „Јабука“ АД Јабука - у стечају, чији је пуномоћник Илија Кресоја, адвокат у ..., и туженог „Eurobank Direktna“ АД Београд, чији је законски заступник Славица Павловић, председник Извршног одбора, ради утврђивања ништавости, враћања поседа и исплате, вредност предмета спора 205.257,00 евра, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 12Пж 2250/22 од 02.11.2022. године, у седници већа одржаној 04.04.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

Ревизија тужиоца се **ОДБИЈА** у делу којим се побија пресуда Привредног апелационог суда 12Пж 2250/22 од 02.11.2022. године у делу става I изреке којим је потврђена пресуда Привредног суда у Панчеву 1П 221/2020 од 26.05.2021. године у II ставу изреке, у одбијајућем делу за тужбени захтев да суд наложи туженима да тужиоцу солидарно врате у посед непокретности и то: на кат. парцели ... уписаној под ред. бројем ... као „...“ и на кат. парцели .../... уписаној под ред. бројем ... као „...“, све уписано у зк.ул. ... КО ..., као неоснована.

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца, **УКИДАЈУ СЕ** пресуда Привредног апелационог суда 12Пж 2250/22 од 02.11.2022. године у делу става I изреке којим је потврђена пресуда Привредног суда у Панчеву 1П 221/2020 од 26.05.2021. године у III и IV ставу изреке у којима су садржани решење којим се одбацује тужба тужиоца у делу којим је тражио да суд обавезе тужене да тужиоцу на име накнаде стварне штете солидарно исплате износ од 103.000 евра увећано за износ изгубљене добити почев од дана када је закључком Основног суда у Панчеву И 137/15 од 29.09.2015. године тужилац депоседован од предметних непокретности, на име изгубљене добити износ од 105.257,00 евра, све са законском затезном каматом почев од дана пресуђења до исплате и решење о трошковима парничног поступка, и пресуда Привредног суда у Панчеву 1П 221/2020 од 26.05.2021. године у истом делу, и другостепена пресуда у III ставу изреке, и у том делу се предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

У делу којим се побија пресуда Привредног апелационог суда 12Пж 2250/22 од 02.11.2022. године у II ставу изреке ревизија се **ОДБАЦУЈЕ**, као недозвољена.

О б р а з л о ж е њ е

Привредни суд у Панчеву је донео пресуду 1П 221/2020 дана 26.05.2021. године, којом је у I ставу изреке делимично усвојио тужбени захтев тужиоца и утврдио да је ништав споразум о обезбеђењу потраживања заснивањем заложног права на непокретностима, као судско поравнање са снагом извршне исправе, закључен на Записник Општинског суда у Панчеву број И 622/2005 дана 09.03.2005. године између правних претходника тужених, Пољопривредног предузећа „Јабука“ АД Јабука – у стечају и „Direkne Banke“ АД Крагујевац, којим је Пољопривредно предузеће „Јабука“ АД Јабука обезбедио потраживање правног претходника друготуженог „Атлас банке“ Акционарско друштво Београд заснивањем заложног права на непокретностима постојећем на кат. парцели ... уписаним под редним бројем ... као „...“ и на кат. парцели .../... уписаним под редним бројем ... као „...“ све уписано у зк.ул. ... КО ..., што су тужени дужни трпети и признати;

у II ставу изреке одбио тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд наложи туженима да тужиоцу солидарно врате у посед непокретности и то: на кат. парцели ... уписаној под редним бројем ... као „...“ и на кат. парцели .../... уписаној под ред. број ... као „...“, све уписано у зк.ул. ... КО ...; у III ставу изреке одбацио тужбу тужиоца у делу којим је тражио да суд обавезе тужене да тужиоцу на име накнаде стварне штете солидарно исплате износ од 105.000 евра увећано за износ изгубљене добити почев од дана када је закључком Основног суда у Панчеву И 1037/15 од 29.09.2015. године тужилац депоседован од предметних непокретности, на име изгубљене добити износ од 105.257,00 евра, све са законском затезном каматом почев од дана пресуђења до исплате и у IV ставу изреке решио да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Привредни апелациони суд је пресудом 12 Пж 2250/22 од 02.11.2022. године, у I ставу изреке одбио као неосноване жалбу тужиоца, жалбу првотуженог и жалбу друготуженог и потврдио пресуду Привредног суда у Панчеву 1П 221/20 од 26.05.2021. године; у II ставу изреке, одбио као неосновану жалбу тужиоца и потврдио решење Привредног суда у Панчеву 1П 221/20 од 24.01.2022. године и у III изреке одбио као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене другостепене пресуде тужилац је изјавио благовремену ревизију, којом пресуду побија у целисти, због битних повреда одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Ревизија је недозвољена у делу којим се побија другостепена пресуда у II ставу изреке, којим је потврђено решење Привредног суда у Панчеву 1 П 221/20 од 14.01.2022. године, којим је утврђен прекид поступка у односу на туженог „Директна банка“ а.д. Крагујевац услед брисања тог правног лица из регистра привредних субјеката, јер то решење не спада у решења против којих се ревизија може изјавити, из одредаба члана 420. став 1. – 5. Закона о парничном поступку. У том делу је ревизија одбачена по одредби члана 410. став 1. у вези члана 420. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у делу у односу на који је ревизија дозвољена, у I ставу изреке, по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011 ... 10/2023) и закључио да је ревизија делимично неоснована, у делу којим се побија одбијајућа правноснажна пресуда за тужбени захтев да се обавезу тужени солидарно да тужиоцу врате у посед непокретности, док је ревизија основана у делу којим се одбацује тужба у делу тужбеног захтева за новчано потраживање.

Побијана пресуда је у одбијајућем делу за тужбени захтев за предају посета непокретности донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. У односу на тај део побијане другостепене одлуке, ревизијом се не истичу одређено битне повреде одредаба парничног поступка.

Разлозима ревизије побија се правилност одлуке о одбацивању тужбе тужиоца у делу за тужбени захтев за новчано потраживање, које је решење садржано у III ставу изреке првостепене пресуде. У том делу ревидент побија правилност разлога нижестепених судова за одбацивање тужбе.

Према утврђеном чињеничном стању, споразумом о обезбеђењу потраживања заснивањем zaloжног права на непокретностима, закљученим као судско поравнање дато на записник пред Општинским судом у Панчеву И 622/05 од 09.03.2005. године, правни претходник првотуженог је обезбедио потраживање правног претходника друготуженог које је имао према друштву „Агрожив“ АД Панчево, zaloжним правом на непокретности Пољопривредног предузећа „Јабука“ АД Јабука, као zaloжног дужника, уписаним у зк.ул. бр. ... КО ... на катастарској парцели ... и .../... . Хипотека је уписана у земљишне књиге 20.09.2005. године, када је постојала забележба уписана у зк.ул. ... КО ... да постоји нерешен захтев ради уписа права коришћења у корист тужиоца, који је пре првотуженог био уписан у земљишне књиге као корисник парцела број ... и .../... у друштвеној својини, на основу уговора из 1993. године. Како дужник према друготуженом није испуњавао новчану обавезу, друготужени је поднео предлог за извршење на хипотекованим непокретностима, које извршење је дозвољено и спроведено закључком о додељивању, Основног суда у Панчеву И 137/2015 од 29.09.2015. године, на основу кога су непокретности додељене трећем лицу, непарничару, АА, као најповољнијем понудиоцу, па је тренутно стање уписа за парцелу број ... и .../... да на њима тужилац има право друштвене својине у 1/1 а АА право приватне својине у 1/1.

Усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да је ништав споразум о обезбеђењу потраживања заснивањем zaloжног права на непокретностима као судско поравнање са снагом извршне исправе закљученом на записнику Општинског суда у Панчеву број И 622/2005 од 09.03.2005. године између правних претходника тужених, у ком делу је првостепена пресуда П 221/2020 од 26.05.2021. године потврђена другостепеном пресудом Пж 2250/22 од 02.11.2022. године, у ком делу се пресуда не побија ревизијом.

Одбијен је захтев тужиоца да се тужени солидарно обавезу да тужиоцу врате хипотековане непокретности по ништавом спразуму. Тужени нису у поседу предметних непокретности, о чему међу парничним странакама нема спора, у ком

правцу су и наводи ревизије, те предаја предметних непокретности у посед тужиоцу није могућа обавезивањем тужених. Из тих разлога је правилна одлука нижестепених судова да одбију тужбени захтев да се тужени обавезу да солидарно тужиоцу врате у посед непокретности на катастарским парцелама ... и .../..., уписаним у зк.ул. ... КО ..., за које је утврђено да су додељене у својину трећем лицу 29.09.2015. године. У том делу је ревизија тужиоца неоснована, те је одбијена по одредби члана 414. Закона о парничном поступку.

Међутим, у ревизији која се тиче решења о одбацивању тужбе, садржаног у III ставу првостепене пресуде, у ком делу је иста потврђена решењем садржаним у пресуди Привредног апелационог суда 12Пж 2250/22 од 02.11.2002. године у I ставу изреке, ревидент основано оспорава правилност разлога за одбацивање тужбе.

Тужилац је тужбени захтев да се тужени обавезу да тужиоцу исплате новчани износ поставио у овој парници 24.03.2021. године, за случај да није могуће враћање непокретности. Судови одбацују тужбу у овом делу из разлога што тужилац није пријавио то новчано потраживање у стечајном поступку над првотуженим, који је отворен 2009. године, позивајући се на одредбу члана 96. Закона о стечајном поступку („Службени гласник РС“ бр. 84/04 и 85/05) којим је прописано да се поверилац чије је потраживање оспорено упућује на парницу ради утврђивања оспореног потраживања, те је исто процесна претпоставка за вођење парнице. Тужилац није пријавио у поступку стечаја над првотуженим потраживање на име накнаде стварне штете и изгубљене добити, које је предмет тужбеног захтева, те судови налазе да не постоје процесне претпоставке за расправљање о том делу тужбеног захтева. С тим у вези другостепени суд сматра да нису основани наводи тужиоца да тражење утврђења ништавости споразума о хипотеци представља основ за истицање обавезујућег захтева за накнаду штете и изгубљене добити. Другостепени суд налази да тужилац није тражио излучење спорних непокретности, већ утврђење ништавости споразума о хипотеци, која не може бити основ за постављање обавезујућег захтева. Други разлог је према закључку другостепеног суда за одбацивање тужбе у наведеном делу у томе да је тужбени захтев постављен за исплату у иностраној валути, а према одредби члана 395. Закона о облигационим односима када обавеза гласи на плаћање у иностраној валути њено испуњење се може захтевати у домаћем новцу по курсу на дан испуњења обавезе.

Разлози за одбацивање тужбе у делу тужбеног захтева за новчано потраживање су погрешни.

У поступку стечаја који је покренут над стечајним дужником АД „Јабука“ Јабука - у стечају решењем Привредног суда у Панчеву Ст 19/09 од 24.08.2009. године, тужилац је поднео пријаву потраживања за излучење ствари – колске ваге, и новчаног потраживања по основу правноснажне судске пресуде Трговинског суда у Панчеву П 197/06 од 17.01.2007. године, док није пријавио потраживање које је предмет ове парнице. Тужба у овој парници је поднета 14.09.2015. године. Нижестепени судови закључују да би тужилац могао да постави обавезујући тужбени захтев за новчано потраживање само у ситуацији да је тражио излучење предметне непокретности и да је исти захтев основан, али да је стечајни дужник неовлашћено отуђио ствар чије излучење се тражи. У конкретном случају, тужилац је првобитно поставио захтев за утврђење ништавости располагања између правних претходника тужених заснивањем заложног права на непокретностима на катастарским парцелама ... и .../... уписаним у

зк.ул. 3598, а након укидања одбијајуће првостепене пресуде, дана 24.03.2021. године поставио је и захтев за новчано потраживање, поред захтева за утврђење ништавости споразума и захтева за предајуседа непокретности.

Пре свега, ревизијски суд налази да разлози који се тичу стечајног поступка над првотуженим не могу бити релевантни за одбацавање тужбе против друготуженог, у односу на кога је као солидарног дужника усмерен тужбени захтев за новчано потраживање. Закључак је да се новчано потраживање за исплату стварне штете и измакле користи као последица располагања непокретностима тужиоца ништавим споразумом о заснивању заложног права и његово остваривање у парничном поступку против друготуженог не може условљавати пријавом потраживања у стечају над првотуженим.

Надаље, према стању уписа у регистар привредних субјеката за првотуженог, тек 17.11.2015. године уписан је у регистар привредних субјеката податак о решењу Трговинског суда у Панчеву II Ст 19/2009 од 14.09.2009. године, којим се покреће стечајни поступак над дужником Пољопривредно предузеће „Јабука“ АД Јабука, дакле након што је хипотекована непокретност продата у извршном поступку трећем лицу.

Чињеница је да тужилац није пријавио излучни захтев у поступку стечаја над првотуженим, али је у регистру АПР уписан стечајни поступак тек 17.11.2015. године, након што је непокретност продата и предата трећем лицу, због чега би излучни захтев био неоснован. И тада би новчано потраживање зависило од ваљаности споразума о заснивању заложног права на непокретностима. Ништавост тог споразума утврђена је у овој парници и последице те ништавости се одражавају на настанак новчаног потраживања тужиоца. Новчано потраживање тужиоца је настало као последица немогућности натуралне реституције, односно враћања непокретности због утврђене ништавости уговора којом су првотужени и друготужени располагали том непокретношћу. Не може се прихватити став нижестепених судова да је правни пут који је тужилац морао користити у остваривању свог права према првотуженом да поднесе излучни захтев којим би тражио предају непокретности, а да би тек тада био овлашћен да тражи накнаду штете због немогућности да му се излуче непокретности. Тиме се пренебрегава да је немогућност предаје непокретности тужиоцу резултат реализације хипотеке и намирења хипотекарног повериоца из хипотеке засноване предметним споразумом, у извршном поступку, када је по предлогу за извршење друготуженог од 18.05.2011. године, решењем о извршењу од 23.06.2011. године, одређено предложено извршење ради намирења новчаног потраживања правног претходника првотуженог према главном дужнику „Агрожив“ АД у стечају Панчеву забележбом тог решења о извршењу у земљишним књигама, утврђењем вредности и продајом хипотековане непокретности и намирењем извршног повериоца из износа добијеног продајом хипотековане непокретности. Дакле, немогућност предаје непокретности на којима је ништавим судским поравнањем заснована хипотека није последица располагања првотужене као стечајног дужника, већ је последица реализације хипотеке засноване споразумом за кога је у овој парници утврђено да је ништав. Немогућност враћања непокретности тужиоцу последица је споразума о заснивању хипотеке, а потраживање на име накнаде штете кога тужилац истиче је последица утврђене ништавости споразума о заснивању хипотеке. Тек утврђењем ништавости тог споразума настало је новчано потраживање тужиоца. То је тако према одредби члана 104. став 1. Закона о облигационим односима. Према томе, новчано

потраживање тужиоца је настало у току трајања стечајног поступка. Стога се ни у односу на првотуженог не може користити као разлог за одбацивање тужбе околност да потраживање није пријављено у стечају и тужилац упућен на парницу ради утврђења новчаног потраживања.

Посебно, не стоје разлози који се тичу валуте потраживања, јер је захтев за новчано потраживање у динарима садржан у захтеву за новчано потраживање у валути EUR.

Из тих разлога, укинати су другостепено и првостепено решење о одбацивању тужбе тужиоца и према првотуженом и према друготуженом у делу којим се тражи испуњење новчаног потраживања и предмет је у том делу враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Одлука је донета по одредби члана 415. Закона о парничном поступку.

Последично укинута је и одлука о трошковима целог поступка, по одредби члана 165. став 3. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић